

Signers:

Name	Method	Date
Styve, Vegar	BANKID_MOBILE	2020-03-21 14:19 GMT+1
Drageset, Eva Klepsland	BANKID_MOBILE	2020-03-22 12:37 GMT+1
Gjerde, Bjørn-Erik	BANKID_MOBILE	2020-03-22 15:44 GMT+1
Langeland, Tor Olav	BANKID_MOBILE	2020-03-23 07:26 GMT+1
Bergskaug, Geir	BANKID_MOBILE	2020-03-24 06:42 GMT+1

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
58526B60D69C46779A5ED4A207CF6716

Frende Skadeforsikring AS Årsberetning 2019

Skadeforsikring i Frende Forsikring

Konsernet Frende Forsikring består av morselskapet Frende Holding AS som forvalter eierskapet i de heleide datterselskapene Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS. Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker.

Forsikringsvirksomhetene drives fra konsernets hovedkontor i finanshuset Jonsvoll i Bergen, men er basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i sine respektive geografiske nedslagsfelt, via egne salgssentre i franchisekanalen, og via elektronisk distribusjon gjennom eierbankene, partnere og frende.no.

Frende Skadeforsikring er et heleid datterselskap av Frende Holding AS. Daglig leder er Tor Olav Langeland.

Hovedtrekk 2019

Lønnsom vekst og solid forsikringsteknisk resultat

- Bestandspremie 31.12.2019 er MNOK 2 111 (1 993), en vekst på 6 %
- Resultat før skatt for året MNOK 263 (9), totalresultat etter skatt MNOK 215 (1)
- Egenkapitalavkastning (ROE) etter skatt var 16,8% (0,1 %)
- Skadeprosent for egen regning for året 77,4% (81,5 %)
- Combined ratio var 96,2 % (100,5 %)
- Kostnadsprosent var 18,8 % (19,0 %)
- Finansavkastning var MNOK 188 (18), tilsvarende 6,1 % (0,7 %)

Virksomheten i 2019 – styrets beretning

Frende Skadeforsikring selger skadeforsikringer til privatmarkedet, i tillegg til næringslivsprodukter primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Ved utgangen av året hadde skadeselskapet 150 500 privatkunder og 13 600 bedriftskunder, og et samlet premievolum på MNOK 2 111.

Det forsikringstekniske resultatet er kraftig forbedret og sammen med høy finansavkastning har dette gitt Frende det beste årsresultatet i skadeselskapets historie.

2019-tallene viser en vekst i premieinntekter innenfor skadeforsikring på MNOK 118 tilsvarende 6 %. Det har vært økt aktivitet på tilbudssiden, samtidig som strukturert arbeid med kundeavgang har ført til lavere avgang enn markedet for øvrig, til tross for høy flytteaktivitet i privatmarkedet.

Året var preget av en rekke store skader, blant annet på brann og yrkesskade, men skadefrekvensen og snittskaden generelt hadde en positiv utvikling, sett i forhold til 2018. Nedgangen var jevn på vann og brann, bil og innbo, ansvar og kasko, mens frekvensen på reiseskader var tilnærmet uendret. På bilskader ser vi en fortsatt høy økning i gjennomsnittlig skadebeløp for kaskoskader. Storskadeutgiftene ble MNOK 40 høyere i 2019, enn året før.

For året totalt sett var erstatningskostnadene for egen regning MNOK 1 566,6. Dette gir en skadeprosent for egen regning på 77,4 mot 81,5 i 2018. Kombinasjonen av lavere skadefrekvens og høyere snittpremie forklarer forbedringene i skadeprosent. I tillegg har selskapet de siste halvannet året hatt fokus på tegningsretningslinjer og forbedret systemstøtte for dette, utvikling av svikdetekteringsverktøy, prisdifferensiering og omstrukturering av salgskanalene. En rekke andre gode tiltak er også gjennomført for å styrke lønnsomheten etter et tungt skadeår i 2018.

Mot bedriftsmarkedet jobber Frende kontinuerlig med effektivisering, noe som har medført mer kundetid for selgerne og gjort det mulig å øke aktiviteten på kundesenteret. I tillegg er underwriting styrket, noe som har tilført kapasitet og kompetanse. Nye produkter som garantiforsikring og cyberforsikring er lansert, og disse samt flere produktforbedringer, vil bli viktige bidrag til vekst kommende år.

Organisasjonen er styrket for å sikre kapasitet og kompetanse for fokus på effektivisering og utvikling av smidige kundeprosesser gjennom digitalisering.

Forbedret forsikringsteknisk resultat, i tillegg til god finansavkastning, gir et resultat for skatt i 2019 på MNOK 263,3, mot MNOK 8,9 i 2018.

Årsregnskapet

Premieinntekter

Selskapet hadde i 2019 brutto forfalt premie på MNOK 2 102 som er en vekst med 7 % fra MNOK 1 967 i 2018. Opptjent premie for egen regning var MNOK 2 024.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader for egen regning var MNOK 1 567 Dette gir en skadeprosent for egen regning på 77,4 % mot 81,5 i 2018. Brutto skadeprosent er i 2019 76,7 % mot 80,5 % foregående år. Totalt er andelen av storskader i 2019 på nivå med fjoråret, sett i forhold til premienivået. Den positive utviklingen i skadeprosenten er vesentlig relatert til god utvikling i frekvensskader. Dette er en effekt av kraftig fokus på tegningsretningslinjer med bedret systemstøtte, samt bedret svikdetekteringsverktøy. I tillegg til økt fokus på rett prising av risiko.

Driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader var MNOK 381. Kostnadsprosenten er 18,8 i 2019 mot 19,0 i 2018. Kostnadsvekst i 2019 er vesentlig knyttet til økte ressurser for satsing innen effektivisering og automatisering av driften, samt utvikling av digitaliserte kundeprosesser. Salgskostnader i forhold til opptjent premie er stabilisert gjennom året, som følge av vridning til større andel av premievekst via bank.

Det er tatt ekstraordinære kostnader på MNOK 8 i forbindelse med endring i distribusjonsstrategi gjennom 2019.

Finansinntekter

Frende sin kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko. Plasseringsmidlene ved utgangen av 2019 er fordelt på 58,1 % i renteportefølje, 16,7 % i obligasjoner holdt til forfall, 9,5 % i aksjefond, 4,7 % i høyrente obligasjoner og 11 % i eiendom. Kapitalforvaltningen anses med dette å ha en profil som er tilnærmet bransjepraksis.

Netto inntekter fra investeringer var MNOK 188 som tilsvarer en avkastning på 6,1 %. Herav var gjennomsnittlig avkastning på aksjer med 23,2 %, mens renter ga en positiv avkastning på 3,6 % og eiendom 7,7 %.

Kontantstrøm

Selskapets kontantstrøm fra driften er på MNOK 364. Overskuddslikviditet plasseres løpende til andre finansielle eiendeler.

Netto likviditetsendring i 2019 er negativ med på MNOK 8.

Resultat

Resultat før skattekostnad ble i 2019 MNOK 263 mot MNOK 9 i 2018, mens resultat etter skattekostnad inkludert andre resultatkomponenter viste et overskudd på MNOK 215 (1).

Balanse

Forvaltningskapitalen i Frende var ved årsskiftet MNOK 4 372 mot MNOK 3 893 i 2018, en økning på 12,3 %. Selskapets eiendeler består vesentlig av finansielle investeringer med totalt MNOK 3 450 - tilsvarende 79 % av balansen og 15 % økning fra foregående år.

Selskapets egenkapital utgjorde pr. 31.12.19 MNOK 1 264 mot MNOK 1 170 pr. 31.12.18, og dette utgjorde 29 % av forvaltningskapitalen.

Selskapets forpliktelser består vesentlig av forsikringstekniske avsetninger.

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelser som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Estimert solvensmargin per 31.12.2019 etter konsernbidrag er 163 %, tilsvarende 31.12.2018 var 151 %.

Styrets vurdering

Årsregnskapet

Styret konstaterer at selskapet gjennom 2019 har iverksatt tiltak for styrking av lønnsomheten.

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Frende Skadeforsikring AS i 2019 og om selskapets stilling ved årsskiftet.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at dette derfor er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Risikoforhold

Som forsikringsselskap er vi eksponert for en rekke finansielle risikoer. På kort sikt er de største risikoene at de økonomiske tapene vi dekker for våre kunder blir større enn ventet. Deretter kommer risikoen for tap som en følge av uventede svingninger i finansmarkedene. Disse risikoene er styrt gjennom en disiplinert forsikringsstrategi og en moderat investeringsfilosofi.

Vi er også eksponert for en forretningsmessig risiko der hyppige endringer i markedet, regulatoriske endringer og økt konkurranse gjør det viktig at vi er i stand til å respondere på endringer i omgivelsene. Frende har klart seg godt i konkurransen og satser videre på gode digitale løsninger for å tilfredsstille kundenes økte forventninger. Den største forretningsmessige risikoen er nå lønnsomheten innenfor privatmarkedet som har vært preget av mange værrelaterte skader og økte utbetalinger til bil- og husforsikringer. Vi har satt i gang en rekke strategiske tiltak som skal forbedre lønnsomheten.

Frende Skade har prosesser (ORSA-prosessen) for å vurdere alle risikoer knyttet til virksomheten, bestemme kapitalbehovet og vår evne til å etterleve kapitalkravene. Resultatet av ORSA-prosessen oppsummeres i en egen ORSA-rapport.

Solvensmarginen i Frende Skade er 163 % etter konsernbidrag.

Personalforhold

Selskapet har etter styrets vurdering, gjennom den organisasjonen som er etablert, de beste forutsetninger for å lykkes i å realisere selskapets forretningsmessige mål.

Frende Skadeforsikring hadde ved utgangen av 2019 179 årsverk, en økning fra 2018 med 16 årsverk.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i Frende anses som godt. Konsernets totale sykefravær utgjorde 3,4 % (4,2 %). Herav utgjør ca. 0,8 % langtidsfravær. Det ble i 2019 ikke registrert skader eller ulykker i Frende. Selskapets virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

Likestilling

Frende tilstreber likebehandling av ansatte på alle nivåer i selskapet, uansett kjønn, etnisk tilhørighet eller annet. På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2018 var kvinneandelen 44 % av selskapets ansatte, mens kvinneandelen i selskapets ledelse var 29 % og 25 % i selskapets styre.

Selskapet anser ikke noe behov for å iverksette tiltak i henhold til diskrimineringsloven.

Styret og ledelse

Styret består styreleder, en representant fra aksjonærene, et eksternt styremedlem og en representant valgt av og blant de ansatte.

Selskapets ledergruppe består av syv medlemmer.

Framtidsutsikter

Styret mener at selskapet har et godt fundament for lønnsom vekst. Distribusjonen til eierbankenes kunder har vært vellykket, og her er fortsatt et stort potensial for ytterligere vekst.

Det er gjennom året gjort en rekke gode tiltak for å styrke lønnsomheten innenfor skadeforsikringsproduktene, og en ser gode effekter i 2019. Det ventes ytterligere effekter av dette i 2020.

Organisasjonen er styrket gjennom fjoråret for å sikre kapasitet og kompetanse for fokus på effektivisering og utvikling av smidige kundeprosesser gjennom digitalisering.

Hendelser etter balansedagen

Global Korona pandemi har etter balansedagen medført uvanlige og unormale forhold, og økt risiko knyttet til forsikringsteknisk resultat, finansavkastning, gjennomføring av strategiske prosjekter og operasjonell drift.

- Frende Skade har økt eksponering mot reiseforsikringsproduktet. Det vil komme flere avbestillinger og kostnader som følge av karantener og sykehusopphold i utlandet. Motsatt er hypotesen at en vil få redusert reisevirksomhet som vil kompensere for dette.
- For øvrige produkter forventer vi reduserte skadekostnader som følge av redusert bruk av bil, og at i nedgangstider er folk mer forsiktig.
- Kombinasjon av global pandemi og markant oljeprisfall har medført unormalt store bevegelser i både aksje og rentemarkedet. Per 17. mars har Frende Skade et negativt finansresultat på 138MNOK.
- Solvensmargin faller med dette tapet ca. 20 % i forhold til årsskiftet. Bufferkapital i forhold til regulatoriske minstekrav vil være 380MNOK.

- Operasjonell drift ivaretas via hjemmekontor og digitale møteplasser. Risiko i forhold til normal drift, ivaretagelse av kunder og fremdrift i pågående prosjekter vil være betydelig redusert som følge av disse digitale løsningene.

Som følge av den ekstraordinære situasjon er årets overskudd i samsvar med Finanstilsynets anbefaling foreslått holdt tilbake, for å styrke den finansielle beredskapen i selskapet.

Takk til samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medarbeidere

Styret vil takke selskapets medarbeidere, samarbeidspartnere og tillitsvalgte, først og fremst i eier- og distribusjonsbankene, for godt samarbeid.

Innsatsviljen har gitt inspirasjon som selskapet håper kan videreføres inn i kommende år.

Disponering av årets resultat

Styret i Frende foreslår at årets overskudd MNOK 214,8 disponeres slik;

Overføring til fond	MNOK 13,1
Overføring fra annen egenkapital	MNOK 186,7
Avgitt konsernbidrag(netto)	MNOK 15

Selskapet hadde ved årsskiftet MNOK 581,4 i fri egenkapital.

Bergen, 23. mars 2020

Vegar Styve
styreleder

Geir Bergskaug
nestleder

Eva Klepsland Drageset

Bjørn Erik Gjerde
ansattvalgt

Tor Olav Langeland
daglig leder

* Årsberetningen er signert elektronisk

Frende Skadeforsikring AS

Resultatregnskap

Beløp i 1000

Teknisk regnskap for skadeforsikring

Premieinntekter

Opptjente bruttopremier		2 051 167	1 874 519
-Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		-27 074	-25 473
Sum premieinntekter for egen regning	1,3,9	2 024 093	1 849 046

Erstatningskostnader i skadeforsikring

Brutto erstatningskostnader		1 573 983	1 509 065
-Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		-7 403	-1 703
Sum erstatningskostnader for egen regning	1,3,9	1 566 580	1 507 363

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Salgskostnader		200 254	212 316
Forsikringsrelaterte adm. kostnader		180 556	138 585
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	3,5,10,11	380 810	350 901

Resultat av teknisk regnskap i skadeforsikring

	76 703	-9 218
--	--------	--------

Ikke teknisk regnskap for skadeforsikring

Netto inntekter fra investeringer

Realisert/ urealisert gevinst / tap aksjefond		66 496	-31 969
Realisert/ urealisert gevinst / tap renteplasseringer		95 586	28 281
Realisert/ urealisert eiendomsfond		24 562	20 773
Renteinntekter bankplasseringer		1 353	1 033
Sum netto inntekter fra investeringer	7,9	187 997	18 119

Andre inntekter

	54	29
--	----	----

Andre kostnader

	1 447	
--	-------	--

Resultat før skattekostnad

Skattekostnad		263 307	8 930
Resultat før andre resultatkomponenter	13	48 806	8 241

Andre resultatkomponenter

Aktuarielle gevinster og tap på pensjonsytelser		416	368
Skatt på andre resultatkomponenter		-104	-92
TOTALRESULTAT		214 813	965

Frende Skadeforsikring AS

Balanse

Beløp i 1000

EIEDELER	Note	31.12.19	31.12.18
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	12	24 495	29 609
Sum immaterielle eiendeler		<u>24 495</u>	<u>29 609</u>
Investeringer			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	7,9	573 369	498 254
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjefondsandeler	7,9	329 126	293 438
Obligasjoner/ rentefond	7,9	2 166 558	1 889 023
Eiendomsfond	7,9	378 102	305 102
Plasseringskonto	7,9	2 928	3 710
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi		<u>2 876 714</u>	<u>2 491 273</u>
Sum investeringer		3 450 083	2 989 527
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring			
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie		13 335	13 773
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning		11 976	7 766
Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring		<u>25 311</u>	<u>21 539</u>
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring	8	761 126	720 133
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring		1 645	2 442
Sum fordringer		<u>762 771</u>	<u>722 576</u>
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	12	1 923	1 301
Eiendom	12	7 939	8 378
Kasse, bank	6	62 673	70 010
Sum andre eiendeler		<u>72 534</u>	<u>79 689</u>
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Forskuddsbetalte kostnader		36 643	49 788
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		<u>36 643</u>	<u>49 788</u>
SUM EIEDELER		<u>4 371 837</u>	<u>3 892 727</u>

Frende Skadeforsikring AS

Balanse

Beløp i 1000

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	Note	31.12.19	31.12.18
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital			
Aksjekapital (5.000.000 aksjer pål. kr. 120 (100))	16	600 000	500 000
Overkurs		100 000	
Innbetalt ikke registrert kapitalforhøyelse		-	200 000
Sum innskutt egenkapital		<u>700 000</u>	<u>700 000</u>
Opptjent egenkapital			
Fond			
Avsetning til naturskadekapital	2	4 167	
Avsetning til garantiordningen		84 200	75 300
Annen opptjent egenkapital		581 435	394 689
Sum opptjent egenkapital		<u>669 802</u>	<u>469 989</u>
Sum egenkapital	16,17,18	<u>1 369 802</u>	<u>1 169 989</u>
Brutto forsikringsforpliktelser			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	4	969 401	917 736
Brutto erstatningsavsetning	4	1 649 064	1 483 168
Sum brutto forsikringsforpliktelser		<u>2 618 465</u>	<u>2 400 904</u>
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	11	20 921	20 798
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser med periodeskatt	13	40 638	17 798
Forpliktelser med utsatt skatt	13	41 862	37 628
Sum avsetninger for forpliktelser		<u>103 421</u>	<u>76 225</u>
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		12 895	13 299
Avsatt utbytte		-	-
Skyldig konsernbidrag		55 000	35 000
Andre forpliktelser	14	170 302	169 066
Sum forpliktelser		<u>238 197</u>	<u>217 365</u>
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader	15	41 952	28 244
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		<u>4 371 837</u>	<u>3 892 727</u>

* Arsregnskap signeres elektronisk.

Bergen 23. mars 2020

Vegar Styve
Styreleder

Geir Bergskaug
Nestleder

Eva Klepsland Drageset

Bjørn-Erik Gjerde
Ansattvalgt

Tor Olav Langeland

Frende Skadeforsikring AS

Endring i egenkapital

Beløp i 1000

	Aksjekapital	Overkursfond	Innskutt egenkapital	Avsetning til garantiordningen	Naturskadefond	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.2018	500 000		-	67 000		434 924	1 001 924
kapitalforhøyelse			200 000				200 000
Kapitalforhøyelse							-
Endring garantiordningen				8 300		-8 300	-
Avgitt konsernbidrag						-32 900	-32 900
Årets resultat						689	689
Andre resultatkomponenter						276	276
Avsatt utbytte						-	-
Egenkapital pr 31.12.18	500 000		200 000	75 300		394 688,924	1 169 989
Egenkapital pr 01.01.2019	500 000		200 000	75 300		394 689	1 169 989
kapitalforhøyelse			-200 000				-200 000
Kapitalforhøyelse	100 000	100 000					200 000
Endring garantiordningen				8 900		-8 900	-
Endring naturskadefondet					4 167	-4 167	-
Avgitt konsernbidrag						-15 000	-15 000
Årets resultat						214 501	214 501
Andre resultatkomponenter						312	312
Avsatt utbytte						-	-
Egenkapital pr. 31.12.19	600 000	100 000	-	84 200	4 167	581 435	1 369 802

Frende Skadeforsikring AS

Kontantstrømoppstilling

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.18
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalt til premier brutto	2 060 671	1 927 948
Netto kontantstrøm reassuranse	-21 881	-34 579
Renteinntekter bank	1 353	1 033
Realisert gevinst/ renter fondsandeler	86 035	69 081
Andre kostnader	-1 393	29
Utbetalte erstatninger	1 408 087	1 310 366
Betalt skatt	16 836	30 867
Forsikringsrelaterte driftskostnader	335 608	236 719
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	364 253	385 562
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Nettoinvestert i finansielle eiendeler	360 730	530 827
Netto investert eiendommer	-	4 699
Netto investert i driftsmidler	1 428	1 042
Netto investert i immaterielle eiendeler/ IT systemer	10 215	11 519
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-372 373	-548 087
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalt ikke registrert egenkapital	-	200 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-	200 000
Netto likviditetsendring	-8 120	37 475
Likviditetsbeholdning 01.01.	73 720	36 245
Likviditetsbeholdning 31.12.	65 600	73 720

Kontantstrømanalyse viser endring i innstående på bank drift og plasseringskonti i 2019. Fondsplasseringer er definert som investering i finansielle eiendeler.

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet for Frende Skadeforsikring AS er avlagt i samsvar med Lov om årsregnskap, Forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak, samt gjeldende regnskapsstandarder.

Det er utarbeidet sammenligningstall i notene i den grad sammenlignbare tall er tilgjengelig og det anses hensiktsmessig.

Endring i regnskapsprinsipper/ omarbeiding sammenlikningstall

Det er ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2019 som har vesentlig betydning for regnskapet.

Innregning av inntekter og kostnader

Grunnleggende regnskapsprinsipper legges til grunn slik at inntekter resultatføres når de er opptjent, og utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Beste estimat legges til grunn ved usikkerhet, basert på tilgjengelig informasjon ved balanse-tidspunktet.

Premieinntekter

Opptjent bruttopremie beregnes som forfalt bruttopremie korrigert for endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie. Forfalt brutto premie omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning.

Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier omfatter reassurandørenes andel av forfalt brutto premie korrigert for endring gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader omfatter alle erstatningsbeløp som er betalt til forsikringstaker i regnskapsperioden, i tillegg til endring i avsetning for meldte ikke oppgjorte skader (RBNS) og inntrufne med ikke meldte skader (IBNR).

Brutto betalte erstatninger omfatter betalte erstatninger til forsikringstaker inkl. direkte og indirekte skadebehandlingskostnader, med fradrag for mottatte regressinnbetalinger.

Klassifisering og verdivurdering

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Alle finansielle instrumenter som ikke inngår i kategorien til virkelig verdi over resultatet, innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg av

de transaksjonsutgiftene som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen. Finansielle instrumenter i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes uten hensyn til transaksjonskostnader.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all, eller tilnærmet all, risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Frende Skadeforsikring AS har finansielle eiendeler, og disse klassifiseres etter følgende kategorier etter IAS 39:

- Til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Selskapet har en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til ledelsen og styret.

Instrumentene måles til virkelig verdi, og endringer i verdien innregnes i resultatet.

Investeringer som holdes til forfall

I denne kategorien inngår finansielle eiendeler med fast forfall, som selskapet har en positiv intensjon om å holde til forfall, og som ved førstegangs innregning ikke identifiseres som virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Investeringer holdt til forfall er klassifisert som ut finansielle eiendeler, og måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen. For en eiendel som skal avhendes, eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi til salgskurs.

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi i Frende Skadeforsikring AS er i det alt vesentlige instrumenter som er notert i et aktiv marked.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i kategoriene utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentes metode. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning.

Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdifall av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen av om det foreligger verdifall legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, om det er sannsynlig at utsteder går konkurs, om det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med henholdsvis opprinnelig effektiv rente (for eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (for eiendeler med flytende rente).

Tap for verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

IT systemer og programvare

Kjøpt programvare er balanseført til anskaffelseskost inkludert direkte eksterne kostnader for å sette programvaren klar til bruk. Kjøpt programvare tilpasset virksomheten er klassifisert som immateriell eiendel. Balanseført IT system avskrives fra ferdigstillelsesdato lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av eiendelen faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Vurdering av systemene er gjort mot endringer i økonomiske, teknologiske, og interne rammebetingelser som tiliser at verdi ikke lenger er tilstede. Det er i 2019 ikke foretatt nedskrivninger av IT systemer.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Driftsmidlene er vurdert til anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av et driftsmiddel faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Det er ikke gjennomført nedskrivning på driftsmidler per 31.12.2019.

Eierbenyttet eiendom

Selskapet har to fritidseiendommer på Geilo som brukes som firmahytter. Eiendommene innregnes og måles i samsvar med verdireguleringsmodellen i IAS 16. Eiendommene er balanseført til anskaffelseskost og avskrives over forventet levetid.

Forsikringsmessige avsetninger

Avsetning for ikke opptjent premie er periodisering av forfalt premie. Avsetningen er rela-

tert til avsetning for ikke opptjent andel av brutto forfalt premie på forsikringskontrakter der forsikringsperioden er påbegynt ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning er avsetning relatert til skadetilfeller som er inntruffet før balanse-dagen, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR). Erstatningsavsetning inkluderer fremtidige direkte og indirekte skadebehandlingskostnader.

Det foretas individuell skadereservering for alle meldte skader, og avsetningen omfatter forventet utbetaling til forsikringstaker inkl. skadebehandlingskostnader.

Avsetning for inntrufne, ikke meldte skader (IBNR) foretas ved hjelp av statistiske metoder. Grunnet lavt skadetall og kort historikk er det ved avsetningsberegning også benyttet en premiefaktor i forhold til opptjent premie for enkelte av selskapets produkter.

Annen opptjent egenkapital

Naturskadefond kan kun benyttes til erstatninger etter naturskader. Til fondet avsettes differansen mellom årets opptjente naturskadepremie og påløpte erstatninger som dekkes av denne ordningen.

Avsetning til garantiordningen er avsetning for å dekke ansvar mot sikringsordningen som skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring. Det maksimale ansvaret utgjør 1,5 % av summen av selskapets opptjente bruttopremie for skadeforsikringsavtaler som omfattes av garantiordningen.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring.

Pensjoner

Selskapet har innskuddspensjon for alle ansatte. Premie kostnadsføres løpende, og selskapet har ingen forpliktelse utover kostnadsført beløp knyttet til innskuddspensjon.

I tillegg har selskapet pensjonsforpliktelse overfor enkelte arbeidstakere via en usikret driftsordning. Pensjonsforpliktelse knyttet til disse ordningene er beregnet i samsvar med IAS19R, ved at nåverdi av beregnede forpliktelser er beregnet med utgangspunkt i tid i ordningen, forventet lønnsvekst og årlig regulering av pensjonsutbetalingene. Diskonteringsrente ved beregning av nåverdien er i samsvar med oppdaterte økonomiske forutsetninger. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatavvik) bokføres over resultatet under andre resultatkomponenter. Periodens netto pensjonskostnad består av årets påløpte pensjonsrettigheter, rentekostnader på pensjonsforpliktelsene samt justering for eventuelle planendringer.

Skatt

Resultatført skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 25 % av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikrings-selskaper, og anvendelse av gjeldende regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser.

Estimatene baseres på historiske data, vurdering av egen portefølje, forventninger til fremtiden og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på underliggende forhold. Estimater og tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i estimater innregnes i den perioden estimatene endres. Det vil naturlig være usikkerhet knyttet til slike estimater og endring i forutsetninger vil medføre endring i estimater påfølgende regnskapsår.

Forsikringstekniske avsetninger

Det er knyttet størst usikkerhet til avsetning for skader inntruffet men ikke rapportert (IBNR). Avsetningen er basert på statistisk modell utarbeidet på grunnlag av erfarings-tall og porteføljens utvikling. Det vil være risiko til fastsettelse av estimater beregnet på grunnlag av disse modellene.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Ved indikasjon på verdifall foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for driftsmidler og immaterielle eiendeler er tilstede.

Noter til årsregnskapet

Note 1

Beløp i 1000

Premieinntekter mv.	31.12.19	31.12.18
Forfalt bruttopremie	2 101 663	1 966 635
- Avgitt gjenforsikringspremie	-26 636	-25 970
Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-50 497	-92 116
- Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	-437	497
<i>Sum premieinntekter for egen regning</i>	<u>2 024 093</u>	<u>1 849 046</u>
Erstatninger		
Brutto betalte erstatninger	1 408 087	1 310 366
-Gjenforsikringsandel av betalte erstatninger	-3 193	-2 556
Brutto endringer i erstatningsavsetninger	165 896	198 700
- Endring i gjenforsikringsandel av brutto erstatninger	-4 210	854
<i>Sum erstatningskostnader for egen regning</i>	<u>1 566 580</u>	<u>1 507 363</u>

Note 2

Beløp i 1000

Avsetning til naturskadefond	31.12.19	31.12.18
Inngående balanse	-	-
<i>Årets endring</i>		
Mottatt naturskadepremie	44 022	
Opptjent naturskadepremie	43 094	
Inntrufne erstatninger	16 051	
Andel kostnader i poolen inkl reassuranse	7 651	
Naturskade utover fond mot EK	-19 392	
Avsetning til naturskadefondet UB	<u>4 167</u>	<u>-</u>

Naturskadefond var positivt med MNOK 4,2 utgang 2019 som er overført fra annen egenkapital.

Noter til årsregnskapet

Note 3

Beløp i 1000

Premieinntekter og erstatningskostnader

	Forsikring mot inntektstap	Yrkesskade- forsikring	Motorvogn- forsikring - trafikk	Mototvogn- forsikring - øvrige	Forsikring mot brann og annen skade på eiendom	Ansvars- forsikring	Assistanse- forsikring	Forsikring mot diverse økonomisk tap	Sum
Forfalt premie									
Brutto	39 228	49 998	337 885	598 488	890 543	24 865	160 632	25	2 101 663
Gjenforsikringsandel	-337	-429	-3 762	-7 382	-12 079	-277	-1 379	-992	-26 636
For egen regning	38 891	49 569	334 123	591 106	878 464	24 588	159 253	-967	2 075 027
Opptjent premie									
Brutto	36 015	48 444	335 998	587 254	863 676	23 374	156 399	7	2 051 167
Gjenforsikringsandel	-331	-450	-4 358	-6 978	-12 239	-264	-1 466	-987	-27 074
For egen regning	35 683	47 994	331 641	580 276	851 437	23 110	154 933	-980	2 024 093
Inntrufne erstatninger									
Brutto erstatningskostnader	32 988	45 095	241 986	462 982	645 647	27 779	117 507	0	1 573 983
Gjenforsikringsandel		-9 039	505	130	937	98	-34		-7 403
For egen regning	32 988	36 056	242 491	463 112	646 584	27 877	117 473	0	1 566 580
Erstatningskostnader i året	36 220	45 468	254 886	491 283	702 343	26 965	139 000	0	1 696 165
Brutto avviklingsresultat	-3 232	-374	-12 900	-28 301	-56 696	814	-21 493		-122 182

Note 4

Beløp i 1000

Forsikringstekniske avsetninger

	Forsikring mot inntekts- tap	Yrkesskade- forsikring	Motorvogn- forsikring - trafikk	Mototvogn- forsikring - øvrige	Forsikring mot brann og annen skade på eiendom	Ansvars- forsikring	Assistanse- forsikring	Forsikring mot diverse økonomisk tap	Naturskade- poolen	Sum avsetninger 2019
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	18 207	21 168	155 849	273 604	395 554	10 746	74 098	18	20 157	969 401
Brutto erstatningsavsetning	98 374	238 047	455 373	140 622	536 063	60 875	72 117	-	47 593	1 649 064
Sum brutto forsikringsforpliktelse	116 581	259 215	611 222	414 225	931 617	71 621	146 215	18	67 750	2 618 465

Noter til årsregnskapet

Note 5

Beløp i 1000

Spesifikasjon kostnader

Salgskostnader

Provisjoner

Reklame og merkecostnader

Note	31.12.19	31.12.18
	193 759	205 168
	6 495	7 148
	<u>200 254</u>	<u>212 316</u>

Forsikringsrelaterte adm. Kostnader

Lønn og sosiale kostnader

Lokalkostnader

IT kostnader

Honorarer og leide tjenester

Diverse kontorkostnader

Kostnadsreducerende inntekter

10,11	114 479	89 767
	10 071	7 734
	48 392	42 712
	10 627	2 690
	26 887	19 868
	-46 475	-41 567
	<u>163 982</u>	<u>121 204</u>

Avskrivninger

Avskrivning maskiner og inventar

Avskrivning IT utstyr

Avskrivning/ nedskrivning IT systemer

Avskrivning bygning/fritidseiendom

12	-	2 498
12	807	691
12	15 328	13 816
12	439	376
	<u>16 574</u>	<u>17 381</u>

Sum forsikringsrelaterte driftskostnader

380 810 350 901

Antall ansatte ved årsskiftet

Antall årsverk ved årsskiftet

Gjennomsnitt antall årsverk

208 191
179 163
171 148

Kostnadsført godtgjørelse til revisor (inkl. mva)

Lovpålagt revisjon

Andre tjenester utenfor revisjonen

411 386
- 31
411 417

Note 6

Bundne midler

Pr 31.12.19 hadde selskapet 6 156 (i tusen kr) i bankinnskudd skattetrekk.

Noter til årsregnskapet

Note 7

Beløp i 1000

Finansielle eiendeler	31.12.19		31.12.18	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	573 369	577 770	498 254	497 898
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjefondsandeler	329 126	329 126	293 438	293 438
Obligasjoner/ rentefond	2 166 558	2 166 558	1 889 023	1 889 023
Eiendomsfond	378 102	378 102	305 102	305 102
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	2 928	2 928	3 710	3 710
<i>Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>	<u>2 876 714</u>	<u>2 876 714</u>	<u>2 491 273</u>	<u>2 491 273</u>
Sum finansielle eiendeler	<u>3 450 083</u>	<u>3 454 484</u>	<u>2 989 527</u>	<u>2 989 171</u>

	31.12.19
Aksjefond	
Nordea Stabile Aksjer Global	73 892
Nordea 2 - Global Opp. Eq Fd NOK Hed - BI NOK	51 508
Aksjefond Storebrand	49 920
Nordea Nordic Small Cap Growth	30 656
DNB Teknologi	25 743
DNB Grønt Norden A	23 593
Alfred Berg Aktiv C	15 887
Danske Invest Norske Aksjer Instusjon II	15 821
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund BI-NOK	14 184
Nordea 2 - Stable Emerging Mkt Aksjer Etisk BI-NOK	13 908
Nordea Norge Verdi	6 959
Nordea Norwegian Stars Fund I growth	6 895
Derivater	159
	<u>329 126</u>
Rentefond	
Danske Invest Euro High Yield Oblig	22 142
DNB Low Carbon Credit	80 960
DNB High Yield	78 556
DNB Global High Grade	78 968
DNB Global Credit Short	80 207
Holberg Kreditt	18 986
Pareto Global Corportae Bond	42 711
	<u>402 530</u>
Eiendomsfond	
Aberdeen Eiendomsfond Norge I	242 835
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	135 267
	<u>378 102</u>
Rentepapirer	
Rentepapirer til virkelig verdi	1 766 956
Rentepapirer til amortisert kost	573 369
	<u>2 340 325</u>
Sum finansielle eiendeler	<u>3 450 083</u>

Virkelig verdi for fondene er fondskurser per 31.12.19.

Noter til årsregnskapet

Note 7 forts.

Rentepapirer - fordeling per sektor

Sektor	31.12.19
Stat-/statsgaranterte	2,4 %
Boligkredittforetak	20,4 %
Kommune/fylke	8,5 %
Bank/Finans	34,1 %
Industri	34,6 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - fordeling per ratingskategori

Rating	31.12.19
AAA	12,4 %
AA	23,5 %
A	24,2 %
BBB	7,6 %
BB	1,0 %
B	0,6 %
CCC eller lavere	0,1 %
Ikke ratet	30,6 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - 10 største utstedere

Utsteder	31.12.19
Ferde AS	5,2 %
SpareBank 1 Nord Norge	3,4 %
DNB Bank ASA	3,2 %
Sparebanken Vest	3,1 %
Eiendoms kreditt AS	3,1 %
Santander Consumer Bank AS	2,5 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	2,5 %
SSB Boligkreditt AS	2,3 %
Helgeland Boligkreditt AS	2,3 %
Nordea Bank Abp	2,2 %
Sum	29,8 %

Noter til årsregnskapet

Note 7 forts.

Beløp i 1000

Netto inntekter finansielle instrumenter	31.12.19	31.12.18
Renteinntekter bankinnskudd	1 353	1 139
	<u>1 353</u>	<u>1 139</u>
Verdiendring obligasjoner/ rentefond	37 588	-9 098
Renter på rentefond	34 989	23 524
Nedskrivning obligasjoner holdt til forfall	-1 398	-1 288
Renter obligasjoner holdt til forfall	13 394	11 289
Verdiendring aksjefondsandeler	53 881	-49 671
Verdiendring eiendomsfond	10 405	8 850
Realisert gevinst/ tap obligasjoner / rentefond	6 840	4 424
Realisert gevinst/ tap holdt til forfall	4 174	2 208
Realisert gevinst/ tap aksjefondsandeler	12 615	15 649
Realisert gevinsts/tap rentederivater		-
Realisert eiendomsfond	14 157	11 987
Realisert sikring		-894
Sum inntekter fondsandeler	<u>186 644</u>	<u>16 980</u>
Sum inntekter finansielle instrumenter	<u>187 997</u>	<u>18 118</u>

Verdsettelsesteknikker finansielle instrumenter

til virkelig verdi over resultatet

Kategori	31.12.2019
I	693 124
II	1 805 488
III	378 102
	<u>2 876 714</u>
I	24 %
II	63 %
III	13 %
	<u>100 %</u>
I	Kvoterte priser i aktive markeder
II	Verdsettelsesteknikker (observerbar input)
III	Verdsettelsesteknikker (ikke observerbar input)

Noter til årsregnskapet

Note 8

Beløp i 1000

Fordringer på forsikringstakere	Ikke forfalt	Under 30			Totalt
		dager	30-60 dager	>60 dager	
Fordringer på forsikringstakere		32 968	5 854	10 193	49 014
Ikke forfalt, ikke fakturert forsikringspremie	275 994				275 994
Ikke forfalt, fakturert forsikringspremie	436 118				436 118
Sum fordringer forsikringstakere	<u>712 111</u>	<u>32 968</u>	<u>5 854</u>	<u>10 193</u>	<u>761 126</u>

Premie inntektsføres i henhold til hovedforfall, kunden faktureres i samsvar med betalingsavtale.

Ubetalt forsikringspremie > 60 dager går til avgang og avtalen med kunden kanselleres.

Det beregnes korttidspremie til kunden for den tiden selskapet i henhold til loven må stå ansvar for avtalen.

Note 9

Risikostyring

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at forsikringstilfellet inntreffer og av usikkerheten i størrelsen på utbetalingen.

Forsikringsrisiko styres gjennom avsetninger for fremtidige forventede erstatninger på eksisterende kontrakter, prising av risikoelementet i forsikringspremien, og gjennom reassuransekontrakter.

I tillegg styres risikoen via retningslinjer i forhold til hvilke type risiki som selskapet aksepterer i sin portefølje.

Finansiell risiko

Frende bærer finansiell risiko knyttet til forvaltningen av selskapets investeringsportefølje. Gjennom behandlingen av selskapets kapitalforvaltningsstrategi fastsetter styret rammene for kapitalforvaltningen, inkludert rammer for den strategiske aktiva allokeringen.

Finansiell risiko deles normalt inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Denne finansielle risikoen styres på aggregert nivå gjennom selskapets kapitalforvaltningsstrategi, og på detaljert nivå gjennom utforming av de enkelte forvaltningsmandater.

Markedsrisiko

Markedsrisiko representerer risiko for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko; renterisiko, valutarisiko og annen prisrisiko.

Renterisiko representerer risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedsrentene. Frende styrer renterisikoen gjennom rammer knyttet til bl.a. porteføljens rentedurasjon. Ved utgangen av 2019 var rentedurasjonen for omløpsporteføljen på 0,8 år.

Valutarisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instruments vil svinge som følge av endringer i valutakurser. Frende sikrer det meste av valutarisikoen i porteføljene. Valutaeksponeringen overvåkes til enhver tid, og det foretas valutaeksponeringstransaksjoner innenfor rammene av selskapets kapitalforvaltningsstrategi.

Annen prisrisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Aksjerisikoen håndteres bl.a. gjennom en veldiversifisert portefølje av noterte verdipapirer både ift geografi og sektorer.

Noter til årsregnskapet

Note 9 fortsetter
Beløp i 1000

Kreditrisiko

Kreditrisiko omfatter risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører selskapet et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en forpliktelse. Kreditrisikoen styres gjennom flere virkemidler som bl.a. rammer knyttet til renteporteføljenes kreditturasjon, øvre grenser for eksponering mot navngitte motparter, rammer knyttet til motpartenes rating, samt krav til diversifisering av porteføljen.

Frende foretar minst årlig, sammen med hovedforvalter, en dypere gjennomgang av de enkelte utstederne. Hver enkelt utsteder blir gjennom dette analysert og klassifisert. Rammene for eksponering mot hver enkelt motpart vurderes så på bakgrunn av denne gjennomgang.

Frende sine direkteide rentepapirer og globale rentefond består av investeringer der motparten betraktes som investment grade. Ut over dette har Frende ved utgangen av 2019 omlag 6,0 % av den samlede renteporteføljen plassert i fond med investering i nordiske høyrente obligasjoner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift.

Frende følger likviditetsutviklingen på daglig basis, og har gode prosesser for å sørge for at selskapet til enhver tid har nok likviditet tilgjengelig til å møte sine forpliktelser. Frende sin investeringsportefølje består utelukkende av likvide papirer og fondsplasseringer som vil realiseres ved et likviditetsbehov.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal være tilgjengelig likvide midler til å møte forpliktelser ved forfall.

Sensitivitet finansielle eiendeler - effekt på markedsverdi

	31.12.19	31.12.18
10% fall i kurs aksjefond	-32 908	-29 334
1%-poeng stigning i rentenivå	-16 929	-11 228

Skatteeffekt er ikke hensyntatt i oppstillingen.

Noter til årsregnskapet

Note 10
Beløp i 1000

Ytelser til ledende personer

Selskapsledelse	Lønn	Opptjente pensjonsrettigheter- innbetalt innskuddspensjon	Bonus	Andre godtgjørelser
Vegar Styve, konsernsjef (formelt ansatt i Frende)	2 333 639	1 082 418	63 141	214 519
Andre ledende ansatte				
Erik Bjordal**	1 622 020	411 453	44 150	202 583
Elin Sture Næss**(daglig leder Frende Liv)	1 408 771	340 077	38 384	226 235
Tor Olav Langeland*(daglig leder fra 02.07.19)	1 688 356	476 505	45 823	207 379
Hallvard Natvik*	1 555 989	422 517	42 253	222 816
Eivind Norderud*(fratrådte 01.10.2019)***	1 957 136	580 600	49 929	232 073
Anne Therese Vonheim*	1 338 713	266 938	35 855	205 947

* Formelt ansatt i Frende Skade

**Formelt ansatt i Frende Liv

*** Marius Fredheim konstituert CFO fra 01.10.2019

Frende Skadeforsikring og Frende Livsforsikring (Frende Forsikring) har felles ledergruppe.
Konsernsjef er formelt ansatt i Frende Holding.

Vedr pensjonsytelser vises til note 11.

Konsernsjef og ovennevnte ledende ansatte har avtale om 12 måneders etterlønn ut over oppsigelsestiden på 6 måneder ved oppsigelse fra selskapets side.

	Honorar mottatt fra selskapet	Honorar mottatt i morselskap	Honorar mottatt i søsterselskap
Styret			
Vegar Styve, styrets leder	27		27
Geir Bergskaug, nestleder	22	138	
Monica Rydland	14		
Eva Klepsland Drageset	17		
Bjørn-Erik Gjerde, ansattrepresentant	22	138	

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende ansatte fra Frende Skadeforsikring AS eller andre selskaper i konsernet.

Medlemmer av konsernets Risiko og Revisjonsutvalg har mottatt 25 (i tusen kroner) i honorar i 2019.
Medlemmer har i 2019 vært Jan Erik Kjerpeseth, Geir Bergskaug og Anne Grethe Knudsen.

Noter til årsregnskapet

Note 11

Beløp i 1000

Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser Frende Skadeforsikring AS

Selskapet har pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere og utbetaler førtidspensjon fra 65 til 67 år, samt alderspensjon for lønn over 12G.

Selskapet har også driftsavtale med tidligere administrerende direktør og utbetaler førtidspensjon fra 62 til 67 år samt alderspensjon for lønn over 12G. Disse ordningene er usikrede og dekkes over selskapets drift. Den usikrede driftsordningen omfatter 6 personer.

Alle pensjonsordningene er behandlet etter IAS 19R Employee benefits. Det vil si at estimatavvik umiddelbart amortiseres og føres mot utvidet resultat. Aktuarberegningene er utført av aktuarer i NIP.

Selskapet har innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte. Per 31.12.2019 hadde selskapet 208 ansatte. Det er betalt totalt 9 959 (i tusen kroner) i innskuddspremie for 2019.

	31.12.19	31.12.18
Netto pensjonskostnad		
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 345	1 337
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	437	384
Periodisert arbeidsgiveravgift	251	243
Finansskatt	89	86
Netto pensjonskostnad	<u>2 122</u>	<u>2 050</u>

Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger

Pensjonsforpliktelse 01.01	20 798	20 676
Resultatført pensjonskostnad	2 122	2 050
Estimatavvik ført mot utvidet resultat	-416	-368
Vedr. pensjon over drift	1 583	1 559
Netto pensjonsforpliktelse balanseført	<u>20 921</u>	<u>20 798</u>

Økonomiske forutsetninger:

Diskonteringsrente	1,80 %	2,60 %
Årlig lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,70 %	0,40 %
Årlig økning i G	2,00 %	2,50 %
Forventet avkastning på fondsmidler	1,80 %	2,60 %

Aktuarielle forutsetninger:

Frivillig avgang medlemmer	0-8%	0-8%
Uttakstilbøyelighet AFP/ Førtidspensjonsavtale	i.a.	i.a.
Lineær opptjening		

Bransjens tariffgrunnlag utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO)	K2013/KU	K2013/KU
--	----------	----------

Noter til årsregnskapet

Note 12

Beløp i 1000

Anlegg og utstyr

	Eiendom	IT utstyr	IT system	Kontorinventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2019	8 754	9 318	166 740	11 847	196 660
Tilgang		1 428	10 215		11 643
Akkumulerte nedskrivninger		-	9 943	-	9 943
Akkumulerte avskrivninger	815	8 937	142 516	11 733	164 003
Bokført verdi 31.12.2019	<u>7 939</u>	<u>1 809</u>	<u>24 495</u>	<u>114</u>	<u>34 357</u>
Årets avskrivning	439	807	15 328		16 574
Økonomisk levetid	20 år	3 år	5 år	5 år	
Lineær avskrivningssats	5 %	33 %	20 %	20 %	

IT systemer er kjøpte systemer tilpasset virksomheten.

Note 13

Beløp i 1000

Skattekostnad

Årets skattekostnad fordeler seg på:

	31.12.19	31.12.18
Endring utsatt skattefordel	4 234	-9 539
Betalbar skatt i årets totalresultat	45 638	19 898
Korreksjon tidligere år	-962	-2 026
Sum skattekostnad	<u>48 910</u>	<u>8 333</u>

Beregning av årets skattegrunnlag:

Totalresultat før skatt	263 723	9 298
Permanente forskjeller		
Ikke fradragsberettigete kostnader	600	603
Realisert/ urealisert under fritaksmetoden	-64 835	31 538
Endring midlertidige forskjeller	-16 935	38 155
Grunnlag betalbar skatt	<u>182 552</u>	<u>79 593</u>
Betalbar skatt i balansen		
Betalbar skatt i skattekostnaden	45 638	19 898
Skattevirkning av konsernbidrag	-5 000	-2 100
Betalbar skatt i balansen	<u>40 638</u>	<u>17 798</u>

Utsatt skattefordel vedrører følgende midlertidige fordeler

	31.12.19	Endring	31.12.2018
Varige driftsmidler	-16 915	-794	-17 709
Pensjonsforpliktelse	-20 921	123	-20 798
Urealisert verdiendring finansielle eiendeler	52 796	-46 082	6 714
Avsetning kostnad	-1 000	1 000	-
Avsetning tap på fordring	-10 339	8 339	-2 000
Sikkerhetsavsetning	163 828	20 479	184 307
	<u>167 449</u>	<u>-16 935</u>	<u>150 514</u>
Utsatt skatt i balansen	41 862	-4 234	37 628
Anvendt skattesats	<u>25 %</u>		<u>25 %</u>

Effektiv skattesats fremkommer som følger

	31.12.2019	31.12.2018
Resultat før skattekostnad	263 723	9 298
Beregnet skattekostnad basert på nominell sats	65 931	2 325
Skatteeffekt av permanente forskjeller	-16 059	8 035
Skatteeffekt av korreksjon ligning 2018 (2017)	-962	-2 026
Skattekostnad	<u>48 910</u>	<u>8 333</u>

Noter til årsregnskapet

Note 14

Beløp i 1000

Andre forpliktelser	31.12.19	31.12.18
Leverandørgjeld	7 576	5 848
Forskuddstrekk	6 125	6 310
Skyldig arbeidsgiveravgift	3 616	4 030
Skyldig finansskatt	1 339	1 504
Andre forpliktelser	8 397	5 211
Gjeld trafikkforsikringsavgift	143 250	146 165
	<u>170 302</u>	<u>169 066</u>
Konsernmellomværende		
Gjeld til Frende Holding	55 000	35 000

Note 15

Beløp i 1000

Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente

inntekter	31.12.19	31.12.18
Påløpt arbeidsgiveravgift	1 993	1 712
Påløpt finansskatt av ferielønn	774	657
Feriepenger	14 066	12 038
Avsatt bonus	6 303	1 550
Skyldig provisjon *	11 210	10 962
Avsetninger for andre forpliktelser	7 606	1 326
	<u>41 952</u>	<u>28 244</u>

* Provisjon til distributører, herav utgjør provisjon til eierne av Frende Holding AS (morselskapet til Frende Skadeforsikring AS) kr 11 210 (i tusen kroner).

Note 16

beløp i 1000

Aksjonærer

Aksjekapitalen på kr 600 000 (i tusen kroner) består av 5 000 000 aksjer á kr. 120.
Frende Holding AS eier 100% av aksjene i Frende Skadeforsikring AS pr. 31.12.2019.
Alle aksjene har lik stemmerett.
Konsernregnskap for Frende Holding konsern er tilgjengelig på frende.no

Resultat per aksje (i tusen kroner)

	31.12.19	31.12.2018
Totalresultat	214 813	965
Antall aksjer	<u>5 000</u>	<u>5 000</u>
Resultat per aksje (kroner)	<u>42,96</u>	<u>0,19</u>
Frende Holding AS eier 100 % av aksjene i selskapet.		
Antall aksjer 01.01	<u>5 000</u>	<u>5 000</u>
Antall aksjer 31.12	<u>5 000</u>	<u>5 000</u>

Noter til årsregnskapet

Note 17

Beløp i 1000

Kapitalkrav

I Solvens II balansen verdsettes eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi.

Forsikringsforpliktelser i Solvens II balansen er beregnet til beste estimat av premie og erstatningsavsetning, i tillegg til en risikomargin som reflekterer tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene. Beste estimat på erstatningsforpliktelse er neddiskontert kontantstrøm over forpliktelsens levetid, mens beste estimat av premieavsetningen er definert som nåverdien av ikke inntrufne skader og fremtidige omkostninger knyttet til løpende forsikringsavtaler. I disse beregningene inngår blant annet antagelser om fremtidige skadeprosenter, kostnadsprosenter og avgangsprosenter.

Forsikringsforpliktelser i regnskapsbalansen er ikke opptjent premie som følge av periodisering av forfalt premie etter pro rata prinsippet, samt nominell erstatningsavsetning tilsvarende skadetilfeller inntruffet, men ikke oppgjort på balansetidspunktet.

	Solvens II balanse 31.12.2019	Solvens II balanse 31.12.2018
Eiendeler i balansen	4 371 837	3 892 727
Mer-/ mindre verdier	-775 062	-731 477
Sum eiendeler solvens II balansen	<u>3 596 775</u>	<u>3 161 251</u>
Beste estimat inkl risikomargin forsikringsforpliktelser forpliktelser	1 744 980	1 742 375
Utsatt skatt forpliktelser	59 710	50 305
Andre forpliktelser	424 188	201 507
Sum gjeld solvens II balansen	<u>2 228 878</u>	<u>1 994 187</u>
Fradrag for forventet utbytte	20 000	35 000
Basiskapital 1	1 343 730	1 132 064
Naturskadefond	4 167	-
Basiskapital 2	4 167	-
Ansvarlig kapital under Solvens II	1 347 897	1 132 064
	Solvenskapitalkrav	Solvenskapitalkrav
Operasjonell risiko	61 338	56 064
Markedsrisiko	377 552	328 559
Motpartsrisiko	20 366	26 053
Forsikringsrisiko	720 672	651 698
Diversifiseringseffekter	-292 583	-262 358
Risikoreduserende effekter av utsatt skatt	-59 710	-50 305
Kapitalkrav	<u>827 635</u>	<u>749 711</u>
Solvensmargin	163 %	151 %
Minstekapitalkrav	326 543	315 597
Margin minstekrav	413 %	359 %

Noter til årsregnskapet

Note 18

Nøkkeltall til regnskapet

	<i>Definisjon</i>	31.12.19	31.12.18
Skade % brutto	Brutto erstatningskostnader i prosent av brutto opptjent premie	76,7 %	80,5 %
Skade % e/r	Netto erstatningskostnader i prosent av netto opptjent premie	77,4 %	81,5 %
Kostnadsandel	Driftskostnader i prosent av opptjent premie for egen regning	18,8 %	19,0 %
Combined ratio	Summen av kostnadsandel og skadeprosent egenregning	96,2 %	100,5 %

Note 19

Global Korona pandemi, i tillegg til markant oljeprisfall har medført uvanlige og unormale forhold, og økt risiko knyttet til forsikringsteknisk resultat, finansavkastning, samt gjennomføring av strategiske prosjekter og operasjonell drift. Det vises til Styrets beretning for beskrivelse av de ulike risiki, samt beregnet konsekvens.

Til generalforsamlingen i Frende Skadeforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Frende Skadeforsikring AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 23. mars 2020

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Marius Kaland Olsen', is written over a faint, larger version of the signature.

Marius Kaland Olsen
Statsautorisert revisor